

Skydda arbetsplatsen

med fokus på mindre arbetsplatser och byggservice

SBUF ®

FÖRORD

Stölder i byggsektorn är ett stort problem och man uppskattar att kostnaden för byggföretagen uppgår till 1,4-1,5 miljarder kr varje år. Det är inte bara entreprenadföretag som drabbas utan stölderna drabbar hela byggsektorn: bygg, VVS, elektriker, plåtslagare, m.fl.

Förutsättningarna att skydda en arbetsplats varierar mycket. I stora projekt finns det ekonomiska resurser att skydda arbetsplatsen på ett helt annat sätt än vad som går att skydda den mindre arbetsplatsen. Andra arbetsplatser kan vara svåra att skydda då det ofta rör sig om arbete i en pågående verksamhet, exempelvis renoveringar, andra servicearbeten, m.m. Byggservice, VVS, el, m.fl. är också utsatta då servicebilarna drabbas av inbrott.

Denna handbok är framtagen på initiativ av Sveriges Byggindustrier FoU Syd och har sammanställts av Corfitz Nelsson, Sveriges Byggindustrier Malmö och Magnus Rydhult, Crimestoppers Sweden AB. Ett speciellt tack riktas till projektets referensgrupp samt övriga experter som har bidragit med många värdefulla råd och tips. Handboken fokuserar mot hur du skyddar små och medelstora arbetsplatser samt hur servicebilar skyddas mot inbrott. De flesta av råden är givetvis tillämpbara även på stora arbetsplatser. Det rekommenderas även att läsaren sätter sig in i alla de goda råd som ges i skriften ”Stoppa tjuven” som kan beställas via Sveriges Byggindustrier eller laddas hem från SBUFs webbplats www.sbuf.se (sök på projekt 11921). Från SBUF kan även denna skrift (sök på projekt 12863) laddas hem.

INNEHÅLL

Förord	2
Bakgrund	4
Vem står för stölderna?	5
När sker stölderna	5
Organisatoriskt skydd	6
Riskanalys och riskminimering	6
Minska riskerna	7
Utse en säkerhetsansvarig	7
Se över försäkringen!	7
Ha en separat verktygsförsäkring	8
Polisanmäl alla stöldar och skadegörelser!	8
Så här enkelt eller svårt är det	8
Om det ändå händer	9
vad får man göra och inte göra med kameror?	10
Dela på kostnaderna	11
Vanliga stöldar och skydd	12
Dieselstöldar	12
Vibroplattor	12
Containerinbrott	13
Inbrott i servicebilar och andra fordon	13
Kontor, lager och bodar	14
Byggmaterial	14
Villabyggen	15
Entreprenadmaskiner	15
Byggnadsställningar	15
Arbeta i pågående verksamhet	16
Tekniska skyddsåtgärder	17
Tanklös/tanksil	17
Blådiesel	17
Vibrationslarm	18
Ljudbarriär	18
Ljusbarriär	19
Dimkanon/dimgenerator	19
Kamera	20
Hammerglass	21
Larm	22
Lås	22
Hänglås	22
Containerlås	23
Fordonslås	23
Mobil container	24
Spårsändare	24
Säkerhetsskåp	25
säker förvaring i fordon	26
stöldMärkning	26
Vibropenna	27
SmartWater	27
SmartDNA	27
Selecta DNA	27
DataTag	28
märkdna-spray	28
Skylta	28
Väktare och larmcentral	29
Larmkedja	29
Sammanfattande tips	30
Checklista skydd	31
Checklista vid inträffat brott	32

BAKGRUND

Antalet stölder som drabbar byggföretag, och andra entreprenörer i byggsektorn ökar i Sverige varje år. Stölderna slår hårt mot byggsektorn, och många har blivit tvungna att vidta kostsamma åtgärder för att minska riskerna för att drabbas av dessa stölder. I Sverige stjäls det för cirka 1,5 miljarder årligen inom byggsektorn och varje månad försvinner det dyra maskiner, byggmaterial och drivmedel för stora och små företag. Stölderna motsvarar alltså mellan 0,5-0,8 % av hela den årliga omsättningen för entreprenadverksamhet (hus och anläggning) i Sverige.

Stölderna drabbar inte bara hårt ekonomiskt, utan även företagarna tidsmässigt, då man i vissa fall får förseningar i projekt, på grund utav stölder. Maskiner står still då skopor, rototiltar, diesel m.m. stulits. Vägarbeten som försenas då tjuven har stulit dyrbar mätutrustning, vibroplattor och andra viktiga maskiner. Ett stort problem är även skadegörelser som försenar projekt runt om i landet.

Särskilt känsliga för stölder och skadegörelser är de små och mellanstora företagen, som ibland har verktygen i servicebilar/bussar. En stöld här kan om det vill sig illa slå ekonomiskt mycket hårt mot företaget.

VAD STJÄLS I SVERIGE?

- Byggmaterial, kablar, rör, byggställningar
- Handverktyg, både eldrivna och vanliga verktyg.
- Bilar och andra fordon
- Drivmedel, framförallt diesel men även bensin
- Entreprenadmaskiner, som hjullastare, grävmaskiner.
- Koppar (vanligen tak, rör och kablar).
- Vibroplattor av olika storlekar.
- Övrigt, datorer, mobiltelefoner, surfplattor med mera.

VEM STÅR FÖR STÖLDERNA?

På arbetsplatser stora som små förekommer det stölder. Den som stjal kan vara småbusar upp till yrkeskriminella. När det gäller maskinstölder och stora kvantiteter av bränslestölder är det oftast beställningsjobb där stölden noggrant har planerats innan. Bilar och maskiner kan inom något dygn vara på väg ut i Europa från Sverige. När det gäller koppar och metaller så säljs detta till mindre nogräknade uppköpare, som snabbt betalar per kg skrot.

NÄR SKER STÖLDERNA

De flesta brotten sker under nätter och helger, då arbetsplatsen är obevakad. Det förekommer även stölder på dagtid, under raster och när gods, maskiner är obevakade. Speciellt känsliga tider är 18-22 veckodagar och från 02-06. Naturligvis är helger känsliga, inte minst för arbetsplatser belägna långt från närmsta stad eller bebyggelse. Oavsett vad statistiken visar så finns det även tyvärr gott om exempel på att det räcker med en minuts uppmärksamhet för att ett handverktyg skall försvinna. Stölder kan med andra ord inträffa när som helst.

ORGANISATORISKT SKYDD

Ett genomtänkt organisatoriskt skydd är lika viktigt som ett ordentligt tekniskt skydd. Det är inte krångligt att förebygga och försvåra för tjuven. Avsätt några minuter efter varje avslutat arbetspass, och tänk hur tjuven ser på din verksamhet. Står fordonen lättåtkomliga, är containerdörrarna dolda för insyn, kan du anlita någon som bor intill arbetsplatsen att titta till din maskin ibland när du inte är på plats? Stäm av dessa frågor ibland, så ska du se att du kan bygga bort lite av de frestelser tjuven får i en obevakad arbetsplats.

RISKANALYS OCH RISKMINIMERING

Börja med att göra en enkel riskanalys, där du listar upp risker och hot. Utifrån denna analys, sätter du upp möjliga skydd, här följer några punkter. Utifrån denna bedömer du sedan vilken risk som du har för att utsättas för brott. Denna risk får sedan vägas mot kostnaden för olika typer av skydd och effekterna av dessa.

RISKANALYS

- Hur ser arbetsplatsen ut? Gör placeringsritningen med hänsyn inte bara till arbetsmiljö, logistik med mera utan tänk även säkerhet i den mån det är möjligt.
- Placera maskiner, verktygs- och materialcontainrar samlat så förenklas övervakning med tekniska åtgärder.
- Tätort, glesbygd?
- Insyn från kringboende?
- Biltrafik?
- Behövs skalskydd, som grindar, larm, väktare?
- Vilket ekonomiskt utrymme finns?
- Anmälningshistorik? Ring 11414 Innan du etablerar dig och fråga hur brottsläget ser ut tre månader bakåt. Fråga om polis kan komma ut på platsbesök.
- Ha en policy över vad personalen eventuellt får låna.
- Stöldmärk alla värdeföremål.
- Dokumentera kontinuerligt ditt innehav av verktyg, maskiner och material. En digitalkamera eller mobilens kamera räcker.

MINSKA RISKERNA

Skylda inte i onödan om vilka maskiner eller annan utrustning som finns på arbetsplatsen, på lagret eller i bilen. Vad som verkar vara oskyldiga frågor från förbipasserande kan i själva verket vara någon som förbereder ett inbrott. Samma sak om någon okänd under en lunch eller liknande börjar ställa frågor om vilken utrustning du använder i arbetet, om du har utrustningen i bilen, etc. Lämna heller aldrig ut information om hur arbetsplatsen skyddas.

Planera materialleveranserna väl. Undvik stora leveranser på fredagar eller i samband med långhelger vilket innebär mycket material på plats under helgen, en typisk högriskperiod.

UTSE EN SÄKERHETSANSVARIG

Utse en säkerhetsansvarig som äger och driver säkerhetsfrågorna inom företaget, detta gäller såväl små som stora företag. Låt sedan säkerhetsansvarig utbilda övriga medarbetare hur de kan bidra till att öka säkerheten på arbetsplatserna. Om det sker stöld eller skadegörelse kan den säkerhetsansvarige sköta alla kontakter med polis och försäkringsbolag och på så sätt avlasta övrig personal.

SE ÖVER FÖRSÄKRINGEN!

Det är viktigt att se över försäkringsskyddet. De flesta försäkringsbolag erbjuder olika typer av försäkringar för olika typer av verksamheter och det är inte säkert att ett mindre entreprenadbolag behöver samma typ av försäkringar som ett större. De flesta försäkringsbolag erbjuder bra villkor, fasta eller procentuella självrisker, beroende på summan du har försäkrat verktyg för.

Det är viktigt att efter en stöld, kontakta sitt försäkringsbolag. Oftast brukar man invänta polisrapporten, men för att underlätta eventuellt skadearbete, ring samma dag till ditt försäkringsbolag, och berätta kort vad som hänt. Sedan när du får din kopia på polisanmälan, så skickar du in denna till din handläggare på försäkringsbolaget.

HA EN SEPARAT VERKTYGSFÖRSÄKRING

Kontrollera fordonsförsäkringar, de omfattar sällan verktyg eller material som förvaras i fordonet utan teckna en separat verktygsförsäkring. Se också till att lås och annat uppfyller kraven. Ring och diskutera med ditt försäkringsbolag om de erbjuder nedsatta premier och/eller självrisker om du vidtar stöldförebyggande åtgärder. Men gör det innan tjuven är framme!

POLISANMÄL ALLA STÖLDER OCH SKADEGÖRELSE!

Idag anmäls runt 7-8 000 stölder från byggsektorn årligen men det är ett stort mörkertal. Ofta överskrider självriskens värde på det stulna och därmed finns det inga ekonomiska incitament att göra polisanmälan. Många avstår då från att göra anmälan men det är viktigt att alltid polisanmäla stölder och skadegörelse!

POLISANMÄL ALLA BROTT

- Bättre underlag över hur stort problemet egentligen är.
- Ökade möjligheter att agera gentemot myndigheter gällande stöld och skadegörelse.
- Bättre statistik vad som stjäls, när det stjäls, var det stjäls och hur det stjäls.
- Bättre statistik över vilka områden som är överrepresenterade gällande stöld och skadegörelse.
- Bättre möjligheter att följa upp brottsförebyggande åtgärder och se vilka effekter dessa haft.

SÅ HÄR ENKELT ELLER SVÅRT ÄR DET

Att freda sin arbetsplats, servicebil eller sitt kontor är inte så svårt, dessa fyra stegen är vad som krävs. Fallerar en av dessa faktorer så är troligen brottet tyvärr ett faktum.

FREDA DIN ARBETSPLATS I FYRA STEG

1. Tidig upptäckt är nyckeln, detta görs genom ett larm eller en kamera.
2. Nästa steg är snabb åtgärd, tillkalla väktare och/eller polis.
3. Slutligen, se till att skyddet i form av lås och andra hinder fördröjer tjuven så pass mycket att denne antingen kan gripas på plats eller i värsta fall "bara" tvingas avvika tomhänt från platsen.
4. Stöldmärkning som både verkar avskräckande och kan bidra till att stulet gods återfås.

OM DET ÄNDÅ HÄNDER

Olika typer av tekniska och organisatoriska åtgärder reducerar risken för stölder men kan aldrig eliminera risken helt.

VID INTRÄFFAT BROTT

- Ring 11414. Om det är pågående brott ring 112! Utsätt dig aldrig för fara! Försök aldrig avstyra ett pågående inbrott!
- Tala om vem du är, företagsnamn, adress och telefonnummer.
- Vart du befinner dig, adress.
- Vad som hänt.
- Tidpunkt för stölden, när du upptäckte det.
- Viktigt är att inte springa runt på brottsplatsen, försök att spärra av det som går, tills polis har anlänt.
- Kan inte polis komma, se då till att titta om det finns saker som tjuven lämnat efter sig, som t.ex. verktyg, cigarettfimpar etc. Finns det spår, säkra dessa med att lägga över en kartong som skyddar spåret, eller fimpen, ring polis igen och berätta att du hittat spår, invänta beslut eller att polis kommer till platsen.
- Polisamäl alla stölder, inbrott och skadegörelse.
- Dokumentera med digitalkamera.
- Vad har tillgripits, färg, storlek, eventuell stöldmärkning, id, etc.
- Iakttagelser, har någon sett något, fråga runt, använd larmkedja om sådan finns, eller andra likande nätverk, någon kanske har sett något, och kan meddela polis dessa tips.
- Det är viktigt att efter en stöld att du kontaktar ditt försäkringsbolag. Oftast brukar man invänta polisrapporten, men för att underlätta eventuellt skadearbete, ring samma dag till ditt försäkringsbolag, och berätta kort vad som hänt.
- När du får din kopia på polisanmälan skickar du in denna till din handläggare på försäkringsbolaget.

VAD FÅR MAN GÖRA OCH INTE GÖRA MED KAMEROR?

Kamerövervakning är en av de mest effektiva metoderna för att såväl förebygga brott som att klara upp dem. Innan du sätter upp kamerabevakningssystem måste du ta hänsyn till Kameraövervakningslagen (SFS 2013:460). Denna säger:

5 § Lagen gäller inte vid kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde, om övervakningen bedrivs av en fysisk person som ett led i en verksamhet av rent privat natur.

22 § Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får bedrivas om den som ska övervakas har samtyckt till övervakningen.

Den övervakade har rätt att när som helst återkalla samtycket. Ytterligare övervakning av honom eller henne får därefter inte ske.

23 § Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får bedrivas utan samtycke om

1. övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra berättigade ändamål, och
2. övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad, med särskilt beaktande av hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet används och vilket område som ska övervakas.

24 § Den som bedriver kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde ska se till att

1. övervakningen sker endast för särskilda och berättigade ändamål,
2. ändamålen med övervakningen dokumenteras, och
3. övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

25 § Upplysning om kameraövervakning ska lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. Upplysning ska också lämnas om vem som bedriver övervakningen om detta inte framgår av förhållandena på platsen. Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid övervakningen ska särskild upplysning lämnas om detta. Upplysningsplikten inträder när övervakningsutrustningen sätts upp.

I många fall krävs tillstånd för att bedriva kameraövervakning eller i enklare fall att man gjort anmälan till Länsstyrelsen. Det finns dock undantag när det varken krävs tillstånd eller anmälan, se nedan.

KAMERAÖVERVAKNING UTAN TILLSTÅND ELLER ANMÄLAN

- Skylta tydligt om att kameraövervakning sker.
- Övervakning av privat uppfart, kameran får dock inte vara riktad mot del av gata eller annan persons fastighet etc.
- Övervakning av en inhägnad byggarbetsplats.
- I fallet med ej inhägnade arbetsplatser (exempelvis ROT arbeten i fastigheter med kvarboende) kan en lösning vara att placera det man önskar övervaka (containrar framförallt) på ett mindre inhägnat område som övervakas.
- Övervakning med kamera placerad inne i container eller i bod.
- Övervakning av entreprenadmaskin om kameran inte filmar allmän plats eller gata.
- Det är tillåtet att fritt sätta upp kameraattrapper samt att skylta om kameraövervakning fast inga kameror används.
- Är du osäker, kontakta Länsstyrelsen i ditt län.
- Informera alltid fackliga företrädare innan kameraövervakning inleds.

**Området är
kameraövervakat**

DELA PÅ KOSTNADERNA

På en liten arbetsplats finns ofta begränsade ekonomiska möjligheter till stöldskydd. En lösning är att gå samman flera entreprenörer (exempelvis: bygg, VVS och el) för att tillsammans lösa stöldskyddet och dela på kostnaderna. På så sätt kan man kosta på sig ett dyrare skydd än vad varje entreprenör på egen hand hade kunnat.

VANLIGA STÖLDER OCH SKYDD

Här ges exempel på ett antal vanliga stölder och ett antal skyddsåtgärder. Läs mer om respektive åtgärd under kommande kapitel ”Tekniska skyddsåtgärder”.

DIESELSTÖLDER

I Sverige stals det diesel för över 100 miljoner kronor 2013. Allt från stora byggbolag ner till lantbrukare drabbas varje dygn. Små volymer stulen diesel är oftast till egen konsumtion, större volymer är liksom godsstölder noggrant utstuderade. När det är volymer över 500-600 liter och mer kan man nästan vara säker på att det är beställningsarbete. Polisen arbetar nationellt med att kartlägga samt informera hur man kan skydda sig mot dessa stölder. Skadegörelse har också förekommit när exempelvis tomma tankar påträffats på entreprenadmaskiner.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- GSM Kamera
- Slangningskydd
- Vibrationslarm
- Töm tanken, fyll inte på för mycket diesel varje dag utan fyll på så att det inte finns många liter kvar i tanken vid dagens slut

VIBROPLATTOR

Vibroplattor drabbas nästan uteslutande av stöld även om skadegörelse också förekommer.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Vibrationslarm med spårsändare
- GSM Kamera
- Spårsändare
- Stöldmärkning

CONTAINERINBROTT

Inbrott i containrar är mycket vanligt då det ofta förvaras såväl dyrbara material som verktyg inne i containern.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Godkända lås minimum klass 4
- GSM kamera
- Vibrationslarm placerat på insidan av containern som larmar redan är åverkan börjar göras
- Larm
- Ljudbarriär
- Ljusbarriär
- Dyrare verktyg förvaras i svetsade eller bultade säkerhetsskåp
- Stöldmärkning av handverktyg
- MärkDNA-spray

INBROTT I SERVICEBILAR OCH ANDRA FORDON

Servicebilar innehåller ofta dyra verktyg eller material och inbrott är vanligen förekommande. Här kan du skydda dig med små insatser.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Ljudbarriär
- Förstärkt låsenhet som Activelock eller Armplate Guardian
- Kamera på uppfart eller i bilen
- Rexbox
- Ljusbarriär
- Stöldmärkning av handverktyg

KONTOR, LAGER OCH BODAR

Kontor, bodar och lager kan innehålla mycket attraktivt för tjuvar: datorer, surfplattor, verktyg, material med mera. Ha för vana att låsa in bärbara datorer, surfplattor, dyrbar utrustning med mera i säkerhetsskåp.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Hammerglass
- Dimgenerator
- Ljudbarriär
- Ljusbarriär
- Larm
- GSM eller nätverkskamera
- Förvara dyrbar utrustning i säkerhetsskåp, lås in datorer etc. under helger
- Stöldmärk dyrbar utrustning
- Dokumentera din utrustning samt skriv ner vilken utrustning som märkts med vilket märksystem
- Skylta – gör klart för tjuvar att företaget har vidtagit åtgärder och att ett inbrottsförsök kommer att misslyckas
- MärkDNA-spray

BYGGMATERIAL

Skrymmande byggmaterial kan vara svårt att låsa in och förvaras ofta på lastpallar. Det kan tyvärr gå snabbt att stjäla ett par pallar gods.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- GSM kamera
- Vibrationslarm med spårsändare gömt bland materialet
- Spårsändare gömt bland materialet
- Stöldmärkning av vissa material, exempelvis kablar, kopparrör etc.

VILLABYGGEN

Villabyggen drabbas av inbrott, detta är speciellt vanligt förekommande i samband med leveranser av dyrare varor som fönster (om de inte är monterade vid leverans av stomme), vitvaror och värmepumpar. Även om man försöker få leveransen bara någon dag innan montering så händer det alltför ofta att saker försvinner.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Vibrationslarm med spårsändare gömt bland materialet
- Spårsändare gömt bland materialet
- GSM kamera som placeras i huset när materialet kommer
- Trådlöst GSM larm som placeras i huset när materialet levereras
- Ljudbarriär som placeras i huset under de få kritiska dagarna

ENTREPRENADMASKINER

De vanligaste förekommande brotten är stöld, skadegörelse samt dieselstöld.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Vibrationslarm med spårsändare
- GSM Kamera
- Spårsändare (vissa försäkringsbolag kräver detta för nyare maskiner, annars skrivs ersättningsbeloppet ned)
- Slangningskydd
- Tom tank (eller så nära tom som möjligt)
- Stöldmärkning

BYGGNADSSTÄLLNINGAR

Byggnadsställningar stjäls vanligen i anslutning till upp- eller nedmontering när den förvaras utomhus. Det har dock hänt att tjuvar monterat ned större byggnadsställningar utan att förbipasserande eller kringboende reagerat. Mindre lättmetallställningar/arbetsplattformar skyddas lämpligen genom att montera ned och sätta in i container.

En uppmonterad byggnadsställning skyddas på samma sätt som man generellt skyddar en arbetsplats, kameraövervakning är det mest effektiva. Större nedmonterade byggnadsställningar är man i princip tvingad att förvara i det fria och förslag på skyddsåtgärder i sådana fall är:

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- GSM kamera under de dagar när ställningen är nedmonterad
- Vibrationslarm gömt bland materialet om det förvaras på lastpallar
- Spårsändare gömt bland materialet om det förvaras på lastpallar
- Stöldmärkning

ARBETA I PÅGÅENDE VERKSAMHET

Många gånger utförs arbetet mitt i en pågående verksamhet. Det kan röra sig om en renovering där hyresgäster eller andra brukare måste kunna passera eller rör det sig om platser där man helt enkelt inte kan spärra av helt, exempelvis stationer, vårdinrättningar, affärer med mera. Här går det inte att tillämpa många av de traditionella skyddsåtgärderna utan här handlar det mer om att tänka efter och förbygga på andra sätt än rent tekniska. Vanligen sker stölderna när ett handverktyg eller en mobiltelefon lämnas framme. Det är också extra viktigt att tänka igenom placeringen av eventuella containrar så att avståndet till containern inte blir ett hinder för att låsa in stöldbegärlig egendom vid raster etc.

FÖRSLAG PÅ SKYDDSÅTGÄRDER

- Tydliga rutiner att aldrig lämna handverktyg, mobiltelefoner eller surfplattor utan tillsyn, en minuts uppmärksamhet för exempelvis ett telefonsamtal räcker för att någon skall ta ett verktyg.
- Ha tydliga rutiner för hur verktyg och material skall hanteras vid arbetsdagens slut, vid raster med mera.
- Stöldmärkning av verktyg samt tydlig information med skyltar och dekaler att all utrustning och verktyg är märkt och spårbar.
- Rexbox som placeras vid arbetsstället och förankras med kätting och hänglås minimum klass III. Här kan sedan verktyg, med mera läggas ner och låsas in vid kortare pauser.
- Välplanerad arbetsplats.

TEKNISKA SKYDDSÅTGÄRDER

Detta avsnitt ger en översikt över ett antal stöldförebyggande tekniker som finns på marknaden och som bedöms ge ett bra skydd. För varje teknik ges ett antal exempel på tillverkare och prisnivå. Inom varje teknikområde finns det åtskilliga leverantörer att välja på, se tillverkarens hemsida. Priserna skall ses som indikationer och tillfälliga kampanjer, medlemskap i olika branschorganisationer, etc. kan medföra att priserna avviker från de indikerade.

TANKLÅS/TANKSIL

Placeras i påfyllningsröret på dieseltankar (såväl stationära som tankar på fordon) och förhindrar alla slangningsförsök. Erfarenheten visar dock att det i samband med användning så har det förekommit att tjuvar istället borrar hål på bränsletanken för att komma åt dieseln. Därmed står man med kostnad för såväl förstörd tank som stulet bränsle och ett långt stillestånd.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 800 kr. Kan köpas av större lastbilsåterförsäljare och återförsäljare av entreprenadmaskiner.

Navkin www.navkin.com (Tanksafe)

Neck-It www.eurosafe.se

BLÅDIESEL

Produkten används för infärgning av diesel för att förebygga stölder. 1 liter räcker för att märka 10 kubikmeter diesel.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

400-700 kr per liter (lägre priset avser medlemmar i exempelvis ME, LRF, SMF, m.fl.).

Skogsentreprenörerna www.skogsentreprenad.nu

VIBRATIONSLARM

Larmet ger en signal när exempelvis någon försöker öppna, borra, slå eller göra åverkan på en dieseltank, en container, ett fordon etc. där larmet sitter monterat. Vibrationslarm kan också grävas ned i marken om det exempelvis bara finns en körbar tillfartsväg till arbetsplatsen. Då larmar vibrationslarmet redan när tjuven är på väg vilket kan innebära värdefulla minuters försprång för exempelvis polis eller väktare. Larm skickas till förvalda mobiltelefonnummer eller larmcentral. IP67 enhet, byggd för nordiska klimatet, stor som ett cigarettpaket. Välj larm som även innehåller spårsändare så kan spårning även ske.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 250 kronor per månad,

Hyrlarm www.hyrlarm.se

LJUDBARRIÄR

En ljudbarriär är ett utmärkt sätt att skydda exempelvis lager, fordon och kontor hos mindre VVS, installations och entreprenadföretag. Den utsöndrar ett outhärdligt högt ljud av varierande frekvens som påverkar såväl hörsel som andra sinnen. Finns i ett flertal olika utförande och storlekar, även anpassad för fordon.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Enbart siren från 5 000 kr

Komplett larmsystem med detektor cirka 9 000 kr

System för fordon: cirka 7 000 kr

Indusec www.inferno.se

Smokecloak www.smokecloak.com

Indusec www.inferno.se

LJUSBARRIÄR

Fungerar som ett stroboskop och förblindar tjuven vilket därmed försvårar eller omöjliggör tillgreppet. Företrädesvis för mörka miljöer. Kan också kombineras med ljudbarriär och/eller dimbarriär.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 4 000 kr

Indusec www.inferno.se

DIMKANON/DIMGENERATOR

En dimkanon eller dimgenerator fyller ett slutet utrymme med en ofarlig dimma på ett par sekunder. Dimman är helt torr och skadar vare sig utrustning eller människor. Den förhindrar inte själva inbrottet men gör det i princip omöjligt för en tjuv att hitta något att stjäla och kan i bästa fall göra att vederbörande inte hittar ut och kan gripas på plats. En kombination av dimgenerator samt ljud- och/eller ljusbarriär gör att orienteringsförmågan sätts ned kraftigt.

Dimgeneratorer kan främst användas för att skydda stationära anläggningar (kontor, bodar, lager etc.). En begränsning är att en dimgenerator kräver en omgivningstemperatur 0-5°C eller varmare vilket gör att tekniken inte kan skydda exempelvis containrar.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från cirka 10 000 kr och uppåt, beroende på kapacitet. Utöver inköpskostnaden tillkommer en kostnad för dimpatroner som måste laddas om varje gång den löst ut.

Protect www.protectglobal.se

Bandit www.bandit.be

SmokeCloak www.smokecloak.com

KAMERA

Kameraövervakning har visat sig vara ett väldigt effektivt skydd för arbetsplatser och det finns olika lösningar. Kameran i sig förhindrar inte inbrottet men ger en omedelbar signal om att det befinner sig obehöriga på arbetsplatsen eller att inbrott pågår och man kan då larma polis. De olika aktuella alternativen är:

- GSM kameror som tar stillbilder när någon rör sig framför den och skickar dem till förvalt mobiltelefonnummer som ett MMS. Övervakningen schemaläggs så att kameran endast är aktiv utanför arbetstid (exempelvis 17-06).
- Kameror som när någon rör sig framför den skickar rörliga bilder till dator eller mobiltelefon, det finns varianter som använder GSM samt för WiFi eller LAN. Övervakningen schemaläggs så att kameran endast är aktiv utanför arbetstid (exempelvis 17-06).
- Kameror som kontinuerligt spelar in händelseförloppet.
- Bevakningssystem med rörlig bild som är direktkopplade till larmcentral som kan vidta åtgärder som:
  - Via högtalarutrop säga till misstänkta att avlägsna sig.
  - Larma vaktbolag och Polis samt löpande meddela den misstänktes position.

Valet är en ren kostnadsfråga men en enklare MMS kamera eller 3G kamera kan alla kosta på sig. Den är dessutom flyttbar vilket gör den användbar till kommande projekt. Med en MMS kamera kan man också punktövervaka en arbetsplats i samband med exempelvis leveranser av vitvaror, fönster eller andra mycket stöldbegärliga produkter. Med lång batteritid kan vissa modeller ge dig en lång bevakning för låg peng. Det finns många kameror på marknaden, de som föreslås anses ge ett bra prestanda i förhållande till pris. Kostnad för GSM kort tillkommer, från 100 kr.

Läs noga igenom sidorna 11-12 om kameraövervakning!

STILLBILDSKAMERA MMS, PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 1 600 kr (inomhusbruk), 3 800 kr (utomhusbruk)

YoYoMotion	www.yoyomotion.com	(YoYoCam GSM)
Covert	www.rygarden.se	(Covert Special Ops Live 2013)

KAMERA RÖRLIGA BILDER, PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 3 000 kr (WiFi), 3 500 kr (GSM)

YoYoMotion	www.yoyomotion.com	(YoYoCam Pro)
Direktronik	www.direktronik.se	(Anyscene Outdoor 3G)
Covert	www.rygarden.se	(Covert Special Ops Live 2013)

BEVAKNINGSSYSTEM, PRIS OCH LEVERANTÖRER

Mindmancer har en helhetslösning som kallas Byggbevakaren. Där ingår kameraövervakning, koppling till larmcentral och åtgärd. www.mindmancer.se. Pris: offert.

Securitas Observer Direct är en tjänst med motsvarande innehåll. www.securitasdirect.se Pris: offert.

HAMMERGLASS

Hammerglass är en närmast okrossbar skiva som ersätter eller kompletterar vanliga fönster i alla typer av användningsområden. Finns för lager och kontorsbyggnader och maskinrutor.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Pris: offert

Hammerglass www.hammerglass.se

LARM

Larm kan användas för att skydda bodar och containrar. Välj ett trådlöst larmsystem med GSM funktion då dessa enkelt kan flyttas från projekt till projekt eller exempelvis mellan en container och en bod. Försäkringsbolagen kan kräva att det är SSF godkänt. Om larmet skall kopplas till en larmcentral, undersök först vad larmcentralen ställer för krav.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från cirka 6 000 kr för enkel trådlös modell med GSM.

DSC	www.dsc.com	(Alexor)
Risco	www.riscogroup.com	(Agility 3)
Visonic	www.visonic.com	(PowerMax, PowerMaster)

LÅS

Rätt lås till rätt applikation är en faktor för att fördröja eller förhindra ett inbrott och här ges exempel på olika låsbehov som är vanligen förekommande.

HÄNGLÅS

Har du rätt typ av lås, så minskar du risken för fullbordat inbrott. Risken för ökad skadegörelse finns alltid, men idén är ju att hålla tjuven utanför baracken, huset eller containern. Tänk på att inget lås i världen hjälper om dörr, karm eller beslag kan forceras snabbt. Se alltså till att hela konstruktionen (karm dörr, beslag och lås) ger ett fullgott skydd. Ett klass 4 lås på en dörr med rутten karm stoppar inga tjuvar.

- Om låset sitter på utsidan av objektet skall det vara av hänglåsklass 4.
- Om låset sitter på insidan av en dörr ska det vara av hänglåsklass 3.
- Mer tips och råd hittar du på Sveriges Lås och säkerhetsleverantörers Riksförbund, www.slr.se.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Klass 3 lås från 400 kr, Klass 4 lås från 800 kr och Klass 5 lås från 2 000 kr

Abus www.abus.com

Anchor Lås www.anchorlas.se

ASSA Abloy www.abloy.com

CONTAINERLÅS

De flesta försäkringsbolag kräver att man har en godkänd låsanordning av minst klass 4. På Stöldskyddsföreningens hemsida visas godkända låsanordningar. För att spara pengar kan portabla containerlås (Sweloxx) köpas som kan användas på de mest utsatta projekten.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från cirka 2 500 kr (exklusive hänglås, välj klass 4 lås).

Sweloxx	www.sweloxx.se	(Sweloxx)
Abus	www.abus.com	(Conlock 215/100)
Trans-Safety Locks	www.containerpoolen.se	(TSR - 2fiXX)
Interlock	www.interlocklocks.se	(Interlock 35)

FORDONSLÅS

ActiveLock monteras i dörren eller i dörrstolpen och låser dörren på plats med en motordriven regel. Låsningen ger en bra säkerhet och är enkel att montera. Armplate Guardian är ett brytskydd som kan monteras på ett par minuter. Det ger ett förstärkt skydd för området runt dörrlåset och finns för de vanligaste fordonsmodellerna.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

ActiveLock cirka 3 000 kr, Armplate Guardian från 1370 kr beroende på bilmodell.

Eurosafe www.eurosafe.se

MOBIL CONTAINER

Mobila containrar bestående av färdiga moduler som monteras på plats ger en fördel över traditionella containrar. De kan exempelvis placeras inne i en byggnad och ger därmed en ökad säkerhet. De kan med fördel placeras nära platser där arbete pågår vilket ger en fördel även för de som utför arbetet eftersom det blir kortare gångväg till material och maskiner. De kan också flyttas under pågående projekt för att på så sätt hela tiden vara placerade optimalt för arbete.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Storagebox erbjuder en lösning som är larmad och klar, kan kompletteras med kamera. I priset för bevakad container ingår även en försäkring som täcker skador upp till 100 000 kr (självrisk 7 000 kr).

Hyrpris, från cirka 1 400 kr per månad.

StorageBox www.storagebox.se

SPÅRSÄNDARE

Med en spårsändare kan man följa en entreprenadmaskin eller annan märkt utrustning i realtid. Även stulet byggmaterial kan spåras om en spårsändare finns gömd bland materialet, enheterna är små, under 10 cm långa. Den larmar (exempelvis till mobiltelefon) när enheten flyttas under icke arbetstid och sedan kan man följa den märkta enheten. Det finns även möjlighet ansluta vissa enheter till larmcentral för åtgärd i samband med larm. Tyvärr är också många tjuvar medvetna om att man ofta placerar denna typ av spårsändare i entreprenadmaskiner, vibroplattor med mera och lyckas hitta sändaren och ta bort den, alternativt störa ut den. Informera fackliga företrädare om du planerar att installera GPS spårning i entreprenadmaskiner eller i andra fordon.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 2 000 kr, önskas enheten kopplad till larmcentral eller liknande tillkommer en månadsavgift.

Axtech www.axtech.se (MiniFinder)

Garmin www.garmin.se (GTU 10)

CobraConnex www.cobraconnex.de

Abax www.abaxsverige.se

Ctrack www.ctrack.se

Lommy Eye www.eurosafe.se

SÄKERHETSSKÅP

Det finns ett antal olika benämningar på olika typer av skåp men det rekommenderas att man endast köper certifierade skåp enligt SS-EN 1143-1 (värdeskåp), SS 3492 (säkerhetsskåp) respektive SS-EN 14450 (stöldskyddsskåp).

Stöldskyddsskåp står emot angrepp med enkla verktyg under kortare tidsperioder. Säkerhetsskåp används ofta för vapenförvaring och erbjuder ett bättre skydd än stöldskyddsskåp och är lämpat för förvaring av handverktyg, datorer med mera. Dyrbar utrustning (totalstationer, lasermätutrustning, etc.) bör förvaras i värdeskåp, dessa klassas i grade I-XIII. Från och med grade III står dessa emot verktyg som vinkelslip, bormaskin och skärbrännare etc. under en viss tid. Det kan vara värt att notera att speciellt större värdeskåp kan väga en hel del och man skall alltså se till att den konstruktion där de skall placeras tål vikten. Skåpen skall också kunna förankras (bultas eller svetsas) i vägg eller golv där de förvaras.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Större stöldskyddsskåp eller säkerhetsskåp från cirka 7 000 kr

Värdeskåp Grade III från cirka 20 000 kr

Begagnade vapenskåp kan också köpas på Blocket etc.

SÄKER FÖRVARING I FORDON

Rexbox är en säkerhetslåda speciellt avsedd för fordon och finns i tre olika storlekar. Lådan bultas eller kedjas fast i bilen och är tillverkad av 1,6 mm plåt. Storleken gör att man kan förvara sina dyrare handverktyg i lådan. Lådan i sig förhindrar inte inbrott men kan fördröja och försvåra ett försök och i kombination med larm avstyra tillgreppet.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Från 5 000 kr.

Rexbox

www.rexbox.se

STÖLDMÄRKNING

Stöldmärkning i sig har en avskräckande verkan och det går att spåra stulet gods till en ägare samt gör att man kan binda misstänkt stöldgodset till ett specifikt brottstillfälle. Dessutom gör det stöldgodset mindre attraktivt på marknaden. Det är också ett stöd för Polisen som tyvärr har allt för många dyra värdesaker i sina förråd, vars rätta ägare inte kan spåras. Det finns olika typer av stöldmärkningsmetoder, här följer några av dessa:

- Klassisk vibropenna med dekalerna lånas ut av Polisen.
- Mikropunkter, små mikroprickar som innehåller unikt id. Målas eller sprutas på och kan användas på allt från handmaskiner till entreprenadmaskiner. I princip omöjligt att avlägsna alla punkter från ett märkt objekt.
- SmartDNA, Selecta DNA och SmartWater är MärkdDNA godkända av Polisen och SKL. Dessa bygger på unika koder i märkvätskan, som polis kan spåra till rätt ägare via en databas. I princip omöjligt att avlägsna från ett märkt objekt.
- DataTag, är en märkmetod som bygger på en blandning av DNA, etsning och microchip. Märkkitten kopplas samman till en spårkod, och varje märkt enhet har unikt märkt id, som underlättar spårbarhet till rätt ägare.

VIBROPENNA

Vibropenna har använts under årtionden. Nackdelen är att märkningen lätt slipas bort och då omöjliggörs identifiering av godset via märkningen. I gengäld är det en gratis märkning.

SMARTWATER

MärkDNA-vätska som kan appliceras på alla typer av föremål, maskiner, metall, rör, kablar med mera. Garanti på minst 5 års hållfasthet i utomhusmiljö enligt testnormen PAS820:2012. MärkDNA godkänt av Polisen.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Specialanpassade paket från 690 kr för märkDNA-vätska med adderade mikropunkter som räcker till minst 60 mindre objekt som hand- och elverktyg, datorer etc. Kan även användas till större maskiner. Medlemmar i Sveriges Byggindustrier har via ramavtal tillgång till olika specialpaket.

Eurosafe sweden.smartwater.com

SMARTDNA

MärkDNA-vätska som kan appliceras på alla typer av föremål, även metall, rör och kablar med mera. MärkDNA godkänt av Polisen.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Cirka 1 000 kr för märkvätska till 100 mindre produkter.

Safe solution www.safesolution.se

SELECTA DNA

MärkDNA-vätska som kan appliceras på alla typer av föremål, även metall, rör och kablar med mera. MärkDNA godkänt av Polisen.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

600 kr för märkvätska med DNA och mikropunkter räcker till att märka ca 25-30 mindre föremål, eller hand och elverktyg, eller ca 10 större föremål såsom datorer, projektorer, motorsågar, elverk och andra typer av mindre maskiner.

Vindico www.safegruppen.se

DATATAG

Med DataTag kan man märka upp allt från tunga maskiner till verktyg, som sedan blir sökbara globalt för polis vid väggkanten. Systemet monteras på några minuter och finns kvar under maskinens livstid. Maskiner märks av certifierade installatörer, verktyg och annat av ägaren själv.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Märkkostnad för handverktyg, t.ex. handklings- och bormaskiner 75 kronor, stora entreprenadmaskiner ca 2 500 kronor.

Crimestoppers Sweden www.crimestoppers.se

MÄRKDNA-SPRAY

Spraysystem som kopplas till inbrottslarm och i händelse av inbrott sprayas vid upprepade tillfällen märkDNA-vätska ut. Vätskan är osynlig för ögat men blir synlig i UV-ljus och sitter kvar på huden i flera veckor efteråt. På kläder etc. är den omöjlig att få bort. Detta gör att polisen kan knyta en misstänkt brottsling till en specifik plats och ett specifikt inbrott.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Pris: Offert

Eurosafe sweden.smartwater.com

Vindico www.safegruppen.se

Safe solution www.safesolution.se

SKYLTA

En viktig aspekt är att vara tydlig med att man har gjort det svårt för tjuvar. Var tydlig med att skylta på din arbetsplats att det är svårt att stjäla saker. Skylta väl med att du använder kamera, det är inte bara ett krav utan är även avskräckande.

VÄKTARE OCH LARMCENTRAL

I många fall passar väktartjänster mycket bra, speciellt i kombination med larm kopplat till en larmcentral. Det krävs dock att väktare kan nå arbetsplatsen inom en rimlig tid, annars är risken att det bara handlar om att konstatera ett inträffat brott. Kostnaden för väktartjänster varierar bland annat på framkörningstid, antal ronderingar och hur lång tid bevakningen ska pågå.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Pris:	Offert.
Falck	www.falcksverige.se
G4S	www.g4s.se
Securitas	www.securitas.se
Lövestad Larmcentral	www.lovestadlarmcentral.se

LARMKEDJA

Ju fler som snabbt får vetskap om att en stöld eller ett inbrott, ökar chanserna för polisen att gripa gärningsmännen. Att vara ansluten till ett larmnätverk kan hjälpa dig snabbt vid en stöld. En larmkedja innebär också att fler ögon spanar efter stulet gods och kan larma Polisen om man ser något misstänkt.

PRIS OCH LEVERANTÖRER

Stöldskyddsföreningen (SSF) erbjuder StöldStopp och i tjänsten ingår bland annat rådgivning, rabatterade stöldskyddsprodukter, larmkedja via SMS, assistans med att göra polisanmälan. Kostnad från 1 000 kr/år per användare.

Crimestoppers Sweden (CSS) erbjuder ett nätverk där medlemmar får snabb info om brott genom en app och webb genom Polisen och CSS. Hjälp med efterlysning av stulet gods, hjälp med polisanmälan och allmän säkerhetsrådgivning, produkter för stora och små företag. Medlemskap inklusive appen kostar 365 kr/år för en licens.

En del företag och sammanslutningar av företag samarbetar via Facebook nätverk. Gratis.

SAMMANFATTANDE TIPS

Vilka skydd skall jag då välja är den återkommande frågan? Det går inte att ge ett svar som tillfredsställer alla på den punkten men för runt 10 000 kr får man ett åtgärds paket i form av en GSM kamera och ett trådlöst larm som dessutom kan användas om igen.

TÄNK PÅ DETTA

- Kameraövervakning är trots allt mycket effektivt eftersom alla personer som vistas på en arbetsplats efter stängning är obehöriga. Kameror är dessutom flyttbara vilket gör att de kan användas i projekt efter projekt. Var dock noga med att diskutera all kameraövervakning med fackliga företrädare samt att iaktta gällande lagstiftning, se sidan T1-T2. Kameror kräver att man har någon åtgärd kopplad till övervakningen.
- Trådlöst GSM larm är effektivt men kräver också att man har någon form av åtgärd kopplat till larmet.
- Att se över de organisatoriska bitarna är ofta helt gratis och här är ett enkelt åtgärds paket:
  - Tydliga rutiner för riskanalys inför nya projekt/etableringar.
  - Tydliga rutiner om vad som gäller angående eventuella privatlån av företagets verktyg, maskiner med mera.
  - Tydliga rutiner för hur verktyg, maskiner och material skall hanteras vid arbetsdagens slut.
  - Upprätta inventarielistor.
  - Stöldmärk åtminstone elverktygen.
  - Prata med försäkringsbolaget angående självrisk- och/eller premierreducering vid förebyggande åtgärder.
- I mindre projekt, gå samman flera entreprenörer (bygg, el, VVS, plåt m.fl.) och se om ni kan åstadkomma en gemensam stöldskyddslösning istället för var för sig.

CHECKLISTA SKYDD

- Kameraövervakning
- Separat verktygsförsäkring för fordon
- Nedgrävt vibrationslarm på tillfartsväg
- Slangningskydd entreprenadmaskiner
- Vibrationslarm tankar och entreprenadmaskiner
- Stöldmärkning av verktyg, maskiner och material
- Inventarielistor
- Ansluten till larmkedja
- Säkerhetsansvarig utsedd inom företaget
- Polisanmäler alla stöldar och all skadegörelse
- Spårsändare i entreprenadmaskiner samt större vibroplattor
- Larmad/övervakad container på arbetsplatsen
- Larm på arbetsplatsen
- Rutiner för hantering av verktyg och maskiner
- Riskanalys inför etablering
- Certifierat lås minimum klass 4 på containrar
- Godkända låsanordningar i övrigt
- Förstärkta lås på fordon

CHECKLISTA VID INTRÄFFAT BROTT

Ring 112 vid pågående brott, annars 114 14, försök aldrig själv avstyra ett inbrott!

Polisanmälan gjord.

Anmält till försäkringsbolag.

Anmält till larmkedja.

Anmält till eventuellt maskinuthyrningsföretag

Finns synliga spår på platsen? Skydda dem till polis kommer.

Dokumentera med digitalkamera/mobiltelefon.

Spärra eventuella mobilabonnemang vid stöld av mobiltelefon, surfplatta eller dator.